

ISSN 2450-6486

www.ehs-ss.pl

DOI: 10.38014/ehs-ss.2020.3-1.16

УДК 37.01+140

Любов ІЛЬНИЦЬКА

"Освітньо-аналітична кодифікація" поглядів Івана Беха на співбуття "смісло-ціннісних" пошуків

LIUBOV ILNYTSKA. "Educational and analytical codification" of Ivan Bekh's views on the coexistence of "meaning-value" searches. By means of "analytical coherence", the scientific idea of the famous Ukrainian teacher and scientist Ivan Dmitrievich Bekh, which is defined as the eventfulness of meaningful searches on the spiritual foundations of personal self-awareness, is analyzed. This study expands the already existing understanding of the "sense-value" conceptual spectrum thanks to the author's innovation – "educational-analytical codification".

Keywords: "educational-analytical codification", scientific approach of Ivan Bekh, meaningful searches, "analytical consistency".

Мета статті полягає у вивченні актуальної специфіки поглибленого співбуття смисло-ціннісного пошукового вектору, як "превалюючої понятійно-монадної структури", на необхідних засадах докладного дослідження першоджерельної бази, системне підґрунтя якої спирається на теоретичний внесок видатного українського науковця-діяча Івана Дмитровича Беха.

Received 05.11.2020

Peer-reviewed 05.28.2020

Revised version received 06.28.2020

Accepted 06.28.2020

Постановка проблеми у загальному вигляді. Вперше на основі застосування авторського підходу методологічного спрямування гнучкого понятійного об'єднання "освітньо-аналітична кодифікація" проаналізовано погляди Івана Дмитровича Беха на структурне сполучення взаємозалежних ланок: "життя особистості" та "смысло-ціннісний пошук" у парадигмі такого відомого європейського інтелектуального напрямку, як філософія життя.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомий твір І. Д. Беха "Особистість у просторі духовного розвитку" [1] започатковує традицію уніфікації смысло-ціннісних рівнів сконцентрованого навчально-виховного пошуку. Своєрідні наукові праці К. Журби, В. Дуб та Н. Більчук оприлюднюють модернізовані підходи до вже класичної парадигми первинного понятійного навантаження так фаховотанатхненнопродемонстрованого Іваном Дмитровичем Бехом.

Виклад основного матеріалу. Одвічне прагнення педагогічної спільноти зафіксувати функціональні імплементації модернізованого гатунку життя на тлі незмінно-досконалих постулатів виховання започатковує цікаві теоретичні темпоритми. Все ж таки, суміжні фактори ускладненої аналітики вибудовують інший, більш істотно динамічний характер оприлюднення комплексної верифікації моральнісних диспозицій по відношенню до амбівалентної лібералізації уніфікованих цінностей життя. Відтак, варто окремо дослідити масштабний досвід наукового опрацювання викривлених життєвих пропорцій у вимірах освітньо-виховної партитури суспільних прагнень, що вправно виявляє досконалі теоретичні спроби ствердити не уявні виміри понятійної самовпевненості, а оригінальний власний світ – "простір духовного розвитку" особистості. Отже, доробок Івана Дмитровича Беха є мірилом відданого наполегливого пошуку унікальних понятійних сполучень – це слугує для інших поколінь зразком не спрощеного, тобто закономірного огляду фундаментальних виховних істин, а набуттям необхідних рис постійного зростання, розширюючи власну амплітуду аналітичного навантаження на безпосередньо обране тематичне коло проблем.

Науковий спадок Івана Дмитровича Беха вартий ретельного вивчення, навіть кодифікації його оригінальних понятійний умовиводів таких, як "співбуття" та "смысло-ціннісні" орієнтири особистісно-виховного поступу. По-особливому виразно думки і твердження І. Д. Беха проявили свою афористичну амплітуду впливового наративу просвітницького бачення у такому об'ємному

науковому творі, який має назву "Особистість у просторі духовного розвитку" [1]. До слова, слід навести чіткий лаконічний вираз І. Беха: "Моє життя – це моє співбуття" [1, с. 127]. Цим самим органічність наведеної думки відкриває духовно-солідарні площини глибинного прагнення людини (вченого) до влучної єдності з істинним спадком педагогіко-філософського тлумачення непізнаної височини повсякчас актуальних сутностей – життя й буття.

Отже, наріжна сутнісна сфера парадигмального педагогічного аналізу проведеного І. Д. Бехом проявляє свою структурну взаємодію дотичних компонентів у виховній системі – "життя особистості в смисло-ціннісному пошуку". Ця об'ємна ідея, яка еволюціонувалася у аксіологічних чинниках морального звучання закріплює іманентно-просторовий екзистенціалізм вкрай важливого сенсу винайденого Іваном Бехом особистісного самоусвідомленого вдосконалення. Тобто, аналітика освітологічного рівня виокремлює рухливі понятійні модули до відчутного кодифікованого ритму науково-методологічного ракурсу належної послідовності у найбільш сприятливому векторі до розкриття взаємодіючих паралельних ліній узгодженої стрункості педагогічного мислення. Відтак, це стосується виведеного І. Д. Бехом певного категоріального центру з таких важливих складових, як "життя особистості", та "смисло-ціннісний пошук". Дороговказом даного опрацювання є двополюсний комплекс рівнозначних доповнюючих міжпарадигмальних ступені.

Таким чином, до кодифікованого ступеня "життя особистості" належать наступні рівні:

- "життя в енергетиці переживань";
- "життя особистості як причетність до буття";
- "життя як розвивальна вчинкова система";
- "життя в контексті готовності особистості до майбутнього";
- "життя особистості у величі духовності";
- "життя особистості у вимірі порядності – непорядності" [1].

Разом з тим, до другого кодифікованого ступеня – "смисло-ціннісний пошук" відносяться:

- "досягнення досконалості в достойному житті як цінності особистості";
- "морально-ціннісне спотворення в груповому житті";

Також у заданій системі існують опорні координати, що виводять обоюдно-суміжні умовиводи для передбаченого гармонійного існування двох зазначених ступенів, а саме:

- "життя особистості в ціннісних проекціях";
- "життя особистості у ціннісній палкості" [1].

Спільним знаменником запропонованої Іваном Дмитровичем конструкції є розгляд постулатів "філософії життя як моральної філософії" [1]. Саме завдяки цій моделі структурного розміщення тематично близьких проекцій запланованого академічного шляху виявляється надійна послідовність поза хаотичного розвитку опрацьованих факторів, що акумулюють моральні принципи гуманістичної ідентичності у пластичності життєствердних педагогічних ідей ефективного функціонування. Зрештою, такий згаданий рівень першої кодифікації – "життя особистості як причетності до буття" оприлюднює намір автора наблизитися до ускладненого темпоритму співбуттєвого сенсу виховної одухотвореної модальності. За висловом Івана Дмитровича Беха: "Життя людини можна трактувати як більш чи менш усвідомлене створення нею цілісності із фрагментами буття" [1, с. 130]. Людинотворче бачення первісних сенсів буттєвої картини суб'єкта педагогічної дії – це модуляція вияву набутої далекоглядності, адже виходячи за межі наукознавчої методології Іван Дмитрович пропонує усвідомлено долучитися до відкриття перспективних елементів структурної концепції щодо побудови цілісного конгломерату реалістичної картини світу виховного спрямування ціннісних аспектів досконалого життя.

Варто нагадати, що відомі представники такої широко знаної європейської течії, як філософія життя, теж залучали до своїх інтелектуальних трактувань істинно-сміслових феноменів умовні моделі критичного погляду на неусвідомлену багатозначність буття під впливом різних чинників життєвих цінностей людини. Відтак, ідея нетривкого формування життєвої основи за Фрідріхом Ніцше є вольовий принцип неухильної сили, що і формує надлюдину у готовності до глобальних викликів майбутнього. Проте, вже за Анрі Бергсоном стимулом до життя є творчий рушійний поступ, що насичується чуттєво-емоційним обсягом інтуїтивного світовідкриття. Теоретики даного напрямку здебільшого розмірковували над причинними ланками одновимірного становлення незаангажованого інтуїтивного відчуття буттєвих спалахів, чим над систематизацією співмірних елементів розвитку, що є дотичними до розкриття потенціалу людського Духу.

Розглядаючи детально константний вимір Івана Дмитровича Беха "філософію життя як моральної філософії", визначає як виховний

простір духовного життєствердження, яка на моделюючому структуруванні співбуттєвих сенсів абсолютизує рівнозначні кодифікації багаторівневих ступенів "смісло-ціннісного пошуку" та "життєвого визначення особистості". Згідно із цим входженням у аналітику освітологічного сенсу ціннісно відцентрованого життя, оприлюдненні характеристики-рівні демонструють взаємоузгоджений порядок відкриття умовивідного наукового шляху співмірної індексації сутнісних значень моральнісної верифікації і одночасного пошуку особистісних перетинів у життєвих позиціях строкатого вибору необхідних для формування програмної основи для запропонованих І.Д. Бехом суджень.

Тим не менш, як не оминути той факт, який засвідчує, що відомий український вчений у своїй виховній концептуальній системі перманентних принципів "смісло-ціннісних" педагогічних пошуків здебільшого спирався на професійні виважені багаторічні погляди фундаментального гатунку, тоді як аналогічну пошукову схему використовують у подібний спосіб й інші вітчизняні науковці. Наразі, дослідження спільної понятійної ланки, такої як смісло умовивідні показники ціннісної життєдіяльності стимулює звернути увагу і на однокореневі пошукові пропозиції. Наприклад, при встановленні освітніх вважелів "ціннісно-сміслової характеристики" становлення самоусвідомленого професійного розвитку майбутніх педагогів віднаходжується систематизуюча ступінь двополюсного розмежування внутрішніх акцентів, тобто, як засвідчує автор: "у процесі професійного навчання формуються певні структурно-змістовні особливості ціннісно-сміслової сфери студентів, яка включає два основні компоненти – ціннісні орієнтації і систему особистісних смислів" [2, с. 237].

Варто погодитись, що і кодифікований ступінь Івана Дмитровича – категоріальний конгломерат "смісло-ціннісного пошуку" корелюється з екстраполяцією філософії життя на моральні предикати іншого умовивідного виміру – "життя особистості" по відношенню до пропорційної акумуляції власної науково-методологічної основи. Тоді, як "ціннісно-сміслової сфера особистості" нанизує пріоритети відповідної предметно-закономірної опосередкованості: "потреби, мотиви, інтереси, самосвідомість, спрямованість, ідеї, ідеали та цінності" [2, с. 237]. Згідно із цим положенням, освітньо-аналітичний аналіз дозволяє вказати на те, що однакова розгалуженість понятійного напрямку акцентується на типовому двохаровому

умовивідному утворенні. Проте, оприлюднена мета рефлексивних підходів зводиться до заздалегідь по-різному сформованого вказівного завдання. Адже, між іншим, попри критичні зауваження, насамперед потрібно обмірковувати вмотивовану вірогідність по загальній суті викладення та функціональності впровадження, що є більш вагомим для педагогічної науки – виявити характеристики формалістичного наукового малюнку до ситуативної систематизації однакових чинників, чи підказати за допомогою духовного просвітлення важливий шлях до накопичення сенсів олюднених життям ціннісних пріоритетів моральнісного співбуття?..

Іван Дмитрович детально пояснює понятійні наголоси співбуття, як органічної цілісності специфічного обсягу впливої абсолютизації. "Відтак буття як реально існуюча дійсність перетворюється на співбуття, тобто на неіндеферентний для особистості світ". У деякій мірі ця думка засвідчує наближення до категоризації найвищих значень буття у доповнюючому сенсі і допомагає відкривати можливості кодифікації рефлексивних положень порушених нюансів на співмірність причетності життєвого особистісного наміру на вивищення оточуючих прагнень до рівня монадності всесвіту. У цьому разі підхід І.Д. Бека до індексації дотичних до буттєвості схоплень надзвичайного гатунку осягає в такому ракурсі зазначеної проблематики споріднені внутрішні процеси метафізичного характеру. Іван Дмитрович наголошує, що "у терміні "співбуття" зафіксовано момент причетності суб'єкта до чогось. Отже, співбуття – це єдність певного предмета та людини, його співвднесеність із нею" [1, с. 126]. Виразним чином підкреслюється широке – буттєве коло спів-ціннісних модуляцій непорушного, знову ж таки, буттєвого розвитку взаємозалежних рівнів індивідуально-неподільного внеску здатності досягнути неможливе у наближенні до безкінечного. При реконструкції моделі співбуття це відбувається завдяки розчиненню власного багатоманіття знаків буття у вищій сутності життя та метафізичному окресленні непорушності суголосних витоків з морально-ціннісним рівнем закономірностей удосконалення людини, як педагогічного погляду на встановлення тематичного завдання вводити "понятійну категорію" співбуття до теоретичних основ виховання.

Разом з тим, завдяки кодифікованим способам аналітики співбуття проявляє себе, як особлива цілісність "превалюючої понятійно-монадної структури", що дає спроможність задля

того, щоб вправно створювати можливості стосовно впровадження світоглядних правил по відношенню до відновлення особистісних пріоритетів благонадійного життя. Адже, як продовжує свою думку Іван Дмитрович Бех: "у ситуації співбуття людина наділяє об'єкт дійсною цінністю для себе" [1, с. 126]. Ціннісні пріоритети етичної сутності віднаходять збалансовану стратегію "буття в собі, як відкритої цінності у одновимірному підпорядкуванні" і "буттєві виміри світоглядного долучення" до поза матеріального започаткування. Проте, шкала ціннісних вимірів різниться авторським ставленням до вмотивованих позицій смисло-ціннісного пошуку.

До фахових роздумів І. Д. Беха з цього приводу доцільно додати і теоретичні погляди Н. А. Більчук, яка здійснює контекстний аналіз безпосередніх принципів людського співбуття. Більчук Н. А. зазначає, що "ускладнення структури соціального і культурного простору, трансформація цінностей і моральних ідеалів індивідуальної та колективної свідомості спонукає до пошуків відповідей на питання про основні принципи спів-буття індивідів та основи цілісності людської спільноти" [3, с. 124]. За цим підходом понятійна цілісність двопланових частин співбуттєвого єднання залучена і до гармонізації соціальних та індивідуальних спонукальних модусів якісного співіснування. Н. Більчук пояснює, що протилежні рівні зосереджені на ціннісному входженні у набутий зміст буттєвого горизонту, що наслідує класичні механізми аргументації прибічників кордоцентризму, які вважали за потрібне відображати низку людських чеснот, притаманних істинному оволодінню змістовними планами одухотвореного розвитку, де первинні сенси передбачають наслідувати вміння готовності до формування спільного ціннісного значення. Як приклад, слід процитувати Н. Більчук: "підкреслюючи гідність індивідуального виміру особи, кордоцентризм звертається до проблеми її взаємин з іншими людьми і вказує, що саме любов до ближнього є умовою людського співбуття".

Кордоцентричні принципи етичного регулювання теж знаходять відображення у смисло-ціннісних пошуках відповідних понятійних еквівалентів. Послідовниця педагогічних ідей І.Д. Беха К. О. Журба вводить до своєї концептуальної стратегії плекання морально-відповідальних навичок у учнів основної та старшої школи такий ціннісний спектр смисложиттєвих пріоритетів, як любов і справедливість [4]. Отже, "підкреслюючи гідність індивідуального виміру особи, кордоцентризм звертається до проблеми її взаємин

з іншими людьми і вказує, що саме любов до ближнього є умовою людського співбуття" [3, с. 105]. Акцентований ціннісний пошук найвищих сенсів сумісного гармонійного руху поєднується із смисложиттєвими засадами особистісного вибору прищеплених теоретичних розробок професійного педагогічного досвіду. Відтак, завдяки включенню цього етапу накладання аналітичних викладок кодифікованого структурування відкривається спосіб одухотвореного осмислення витоків поглибленого передбачення результатів особистісного розвитку, але у випадку аналізу встановлених І.Д. Бехом багаторівневих ідеалів співбуття смисло-ціннісних пошуків, встановлюється понятійна кодифікація життєвих постулатів цілісного "духовного простору розвитку".

Висновки. Кредо устремлінь видатного педагога та вченого Івана Дмитровича Беха дотично до ціннісних значень надзвичайного призначення, де абсолютизація класичних істин кодифікується сенсами саме "філософії життя як моральної філософії" [1]. Насамкінець варто зазначити, що методологія освітньо-аналітичного узгодження дозволяє виявляти перспективні горизонти для переосмислення вказівних положень щодо розвитку освіти і науки в цілому, навіть у академічному колі вивчення універсальних педагогічних джерел з направленням до багатозначного рівня сучасного життя.

References:

1. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку. К.: Академвидав, 2012. 256 с.
2. Дуб В. Ціннісно-сміслові характеристики майбутніх педагогів. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник Дрогобицького держ. пед. університету. 2017, № 12. С. 235 - 244.
3. Більчук Н. Л. Проблема співбуття людини та суспільства в кордоцентризмі. Гуманітарний часопис. 2004, № 1. С. 104 - 107.
4. Журба К. О. Любов як смисложиттєва цінність учнів основної та старшої школи. Наукові записки [Ніжинського держ. університету ім. Миколи Гоголя]: Психолого-педагогічні науки. 2014, № 4. – С. 16 - 21.

Transliteration of References:

1. Bekh I. D. (2012). Osobystist u prostori dukhovnoho rozvytku. K.: Akademvydav. 256 s.
2. Dub V. (2017). Tsinnisno-smyslovi kharakterystyky maibutnikh pedahohiv.

- Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk Drohobyskoho derzh. ped. universytetu. № 12. S. 235 - 244.
3. Bilchuk N. L. (2004). Problema spivbuttia liudyny ta suspilstva v kordotsentryzmi. Humanitarnyi chasopys. № 1. S. 104 - 107.
 4. Zhurba K. O. (2014). Liubov yak smyslozhyttieva tsinnist uchniv osnovnoi ta starshoi shkoly. Naukovi zapysky [Nizhynskoho derzh. universytetu im. Mykoly Hoholia]: Psykholoho-pedahohichni nauky. № 4. S. 16 - 21.

The Author

Liubov Ilnytska
Candidate of Philosophical Sciences,
Ukrainian Humanities Institute,
Kyiv, Ukraine
E-mail: lvilnitsa@gmail.com

Abstracts

ЛЮБОВ ІЛЬНИЦЬКА. "Освітньо-аналітична кодифікація" поглядів Івана Беха на співбуття "смысло-ціннісних" пошуків. Засобами "аналітичного узгодження" проаналізовано провідну наукову ідею відомого українського педагога та вченого Івана Дмитровича Беха, яка стосується визначення співбуття "смысло-ціннісних" пошуків на духовних засадах особистісного самоусвідомлення. Дослідження розширює фаховий погляд на понятійні виміри "смысло-ціннісного" волевияву завдяки такому авторському нововведенню, як: "освітньо-аналітична кодифікація".

Ключові слова: освітньо-аналітична кодифікація, науковий доробок І.Д. Беха, смысло-ціннісні пошуки, "аналітичне узгодження".

ЛЮБОВЬ ИЛЬНИЦКАЯ. "Образовательно-аналитическая кодификация" взглядов Ивана Беха на событие "смысло-ценностных" поисков. Средствами "аналитической согласованности" проанализировано научную идею известного украинского педагога и ученого Ивана Дмитриевича Беха, которая определяется, как событийность "смысло-ценностных" поисков на духовных основах личностной самоосознанности. Данное исследование расширяет уже сложившиеся понимание "смысло-ценностного" понятийного спектра благодаря авторскому нововведению – "образовательно-аналитическая кодификация".

Ключевые слова: образовательно-аналитическая кодификация, научный подход И. Д. Беца, смысло-ценностные поиски, "аналитическая согласованность".

LUBOW ILNYCKA. „Edukacyjno-analityczna kodyfikacja” poglądów Iwana Becha na współlistnienie poszukiwań „wartościowo-znaczeniowych”. Wiodąca idea naukowa słynnego ukraińskiego pedagoga i naukowca Iwana Dmytrowycza Becha, która dotyczy definicji współlistnienia poszukiwań „wartościowo-znaczeniowych” na podstawie duchowych zasad samoświadomości, została przeanalizowana przy pomocy środków „koordynacji analitycznej”. Badanie poszerza profesjonalne spojrzenie na koncepcyjne wymiary „wartościowo-znaczeniowego” wyrażania woli dzięki takim autorskim innowacjom, jak: „kodyfikacja edukacyjno-analityczna”.

Słowa kluczowe: kodyfikacja edukacyjno-analityczna, osiągnięcia naukowe I.D. Becha, poszukiwanie wartościowo-znaczeniowe, „koordynacja analityczna”.